

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

SZAKÉRTŐI ELEMZÉS

Az államháztartás 2012. első félévi költségvetési folyamatairól

2012. július

Jóváhagyom:

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK
ELNÖK
Domokos László
elnök

Az elemző munkát vezették:

Dr. Horváth Margit
felügyeleti vezető

Pongrácz Éva
ellenőrzésvezető

Az elemző munkát végezték:

Balázs Melinda
számvevő tanácsos

Braun Gábor
számvevő

Gyarmati István
számvevő tanácsos

Igar Tamás
számvevő

Jenei Zoltánné
számvevő

Lucza Anikó
számvevő tanácsos

Varsányiné Dudás Eleonóra
számvevő

Vicze Klára
számvevő tanácsos

SZAKÉRTŐI ELEMZÉS AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS 2012. I. FÉLÉVI KÖLTSÉGVETÉSI FOLYAMATAIRÓL

Tartalom

1. Összegzés	3
2. Részletezés	7
2.1. A 2012. évi költségvetési folyamatokat befolyásoló főbb makrogazdasági determinációk	7
2.2. A központi alrendszer hiánya	8
2.3. A központi alrendszer adóssága	9
2.4. A központi költségvetés közvetlen bevételei	10
2.5. A központi költségvetés közvetlen kiadásai	13
2.6. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások	14
2.7. A kamatkidások és -bevételek alakulása	15
2.8. A költségvetési szervek és a fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei és kiadásai	15
2.9. Az uniós elszámolások	17
2.10. A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai	20
2.11. Az elkülönített állami pénzalapok	21
2.12. A helyi önkormányzatok befizetései, támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója	21
3. Táblázatok	23
4. Ábrák	29

1. Összegzés

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében a Költségvetési Tanácsnak félévente véleményt kell alkotnia a költségvetés tervezésével, végrehajtásával, a közpénzek felhasználásával kapcsolatban.

Az ÁSZ elkészítette a témával kapcsolatos **szakértői elemzését**, amellyel hozzá kíván járulni a KT értékelő munkájához. A szakértői elemzés ismerteti az első félévi költségvetési folyamatokat befolyásoló főbb makrogazdasági determinációkat. A 2012. I-VI. havi pénzforgalmi adatok és a szabályozás releváns változásai figyelembe vételével technikai kivetítést készített és értékelte a teljes évre. Ez alapján **értékelte az előirányzatok teljesíthetőségét**, valamint **azonosította az esetleges kockázatokat** a hiánycél teljesíthetősége szempontjából.

A recessziós gazdasági környezetben a nemzetközi és hazai előrejelzők egyaránt a magyar gazdaság visszaesését prognosztizálják 2012-re. Ennek mértékét a különböző előrejelző intézmények 0,5-1,5%-ra becsülik. A külső makrogazdasági környezet bizonytalanságát jelzi, hogy az előrejelzők prognózisai széles sávban szóródnak: a hazai export idei bővülésének ütemét jellemzően 3-6%-ra, az importét 1-5%-ra, a folyó fizetési mérleg egyenlegét pedig a GDP 1,7-3,7%-ára várják. Az infláció és a munkanélküliség esetén kisebb az előrejelzések közötti szóródás: az előbbinél 5,2-5,7%, az utóbbinál 10,6-12%. A 2012-re vonatkozó gazdasági prognózisait az előrejelző intézetek rontották, előrejelzéseik általában is pesszimistábbak a kormányzati várakozásoknál. Az OECD és az IMF a világgazdaság lassulását prognosztizálják 2012. évben az előző évhez képest. Európában a megszorító intézkedésekre épülő gazdaságpolitika fékezi a növekedést, így a magyar export szempontjából húzóerőt jelentő német feldolgozóipar helyzete is romlott.

A gazdasági mutatók kedvezőtlen elmozdulása egyes adóbevételek mérséklődését és egyes kiadások növekedését vonta maga után, amely főként az első negyedévben éreztette hatását, de az államháztartás első hathavi pénzforgalmi folyamataiban is nyomon követhető.

Álláspontunk szerint az év második felében a makrogazdasági **kockázatokat mérsékelheti**, hogy a végtörlesztés egyszeri fogyasztáscsökkentő hatása a jövőben már nem érvényesül, az inflációt fékezheti az üzemanyagárak csökkenése és az árfolyam erősödése, továbbá a jövedelemkiáramlás a bérkompenzáció és a nyugdíjkorrekció miatt növekedhet, valamint az autóiipari beruházások megvalósulásából származó termelés és értékesítés beindulása és az importárak csökkenése együttesen hozzájárulhat a belső felhasználás élénküléséhez és a GDP növekedéséhez.

A 2012. évi várható makrogazdasági folyamatok bizonytalanságaiból adódóan az **államháztartási hiánycél** (GDP 2,5%-a) **teljesülése** szempontjából kockázatot jelent, hogy sikerül-e a gazdaságot a stagnálás közeli állapotban megtartani, azaz az első negyedévi csökkenés a második félévtől növekedésbe fordul-e át.

Magyarország központi alrendszerének 2012. évi eredeti bevételi előirányzata 14 340,9 Mrd Ft, kiadási előirányzata 14 917,1 Mrd Ft, a hiánya 576,2 Mrd Ft.

A központi költségvetés **egész évre tervezett pénzforgalmi deficitje** 593,8 Mrd Ft, amely az első félév végén 592,3 Mrd Ft volt, kitette az éves hiány 99,7%-át. 2012. II. félévében a központi költségvetés egyenlegének pénzforgalmi egyensúlyához – a feszes

gazdálkodás mellett – szükség van a Széll Kálmán Terv 2.0 idei évi intézkedéseinek terv szerinti teljesítésére, valamint a tartalékok felhasználásának korlátozására.

Az államháztartás ESA'95 szerinti hiányát az elemző szervezetek átlagosan a GDP 2,7%-os arányában valószínűsítik. Kedvező, hogy az Európai Bizottság – a megtett és tervezett intézkedések ismeretében – teljesíthetőnek tartja a 2,5%-os GDP arányos államháztartási hiánycélt, melyet a Kormány továbbra is tartani szándékozik.

Az államháztartási **bevételek és kiadások közötti olló záródása** az év második felében várható. Ez egyrészt az adónemek sajátosságaiból adódik (például a társasági adó és az egyszerűsített vállalkozói adó éven belül egyenetlenül folyik be), másrészt az évközi adó-változásokra is visszavezethető (a jövedéki adó emelése, a távközlési adó bevezetése). A költségvetési előirányzatokba beépültek a Széll Kálmán Terv – döntően a kiadások csökkentését célzó – intézkedései. Az egyenlegjavulásnak azonban továbbra is feltétele a Konvergencia Programban és a Széll Kálmán Terv 2.0-ban jelzett 155,0 Mrd Ft egyensúlyjavító intézkedések maradéktalan végrehajtása, valamint az, hogy a bevételek elmaradása, illetve a kiadások növekedése együttesen a tartalékok szintjét ne haladja meg.

A **központi költségvetés bruttó adóssága** az első félévben a 2011. év végi (20 955,5 Mrd Ft) állományhoz képest folyamatosan csökkent, amely az árfolyam első félévi kedvező változásával, továbbá a visszafizetések növekedésével függ össze.

A kormányzati intézkedések eredményeként 2010-től **arányeltolódás** következett be az **adóstruktúrában**. A lakosság befizetéseiből származó adóbevételek aránya két év alatt 34%-ról 25%-ra csökkent, ezzel párhuzamosan a fogyasztáshoz kapcsolt adókból származó befizetések mértéke 53%-ról 61%-ra emelkedett. Eközben a gazdálkodó szervezetek befizetéseinek részaránya lényegében változatlan maradt, inkább belső struktúraváltás történt az adónemek között. Az adópolitikai célkitűzéseknek megfelelően az adóteher a jövedelemtípusú adók felől áttolódott a fogyasztási típusúakra.

A központi költségvetés közvetlen bevételein belül a gazdálkodó szervezetek befizetései az év első hat hónapjában a jelentősebb adónemeknél rendre elmaradtak az előirányzatok időarányos teljesítésétől.

Az **egyszerűsített vállalkozói adó** 2012. évi I. féléves időarányos teljesülése az előirányzat 17,1%-át jelenti, teljesülése számottevő kockázatot hordoz. Az időarányos teljesítésből kiindulva az éves előirányzathoz képest 50,0-60,0 Mrd Ft elmaradás alakulhat ki.

A **pénzügyi szervezetek különadója** adónemből 2012. első hat hónapjában az éves bevételi előirányzat mindössze 4,1%-a realizálódott, az előirányzat teljesülése magas kockázatú. A tervektől való elmaradás az ez év elejétől életbe lépett törvényi változással függ össze. Az ebből eredő 2012. évi adó-visszatérítések nagyságrendje jelenleg csak tág határok között valószínűsíthető.

Az éves **társasági adó** jelentős része csak december hónapban folyik be a költségvetésbe, így az adónem előirányzatának teljesíthetősége az utolsó pillanatig bizonytalan.

A fogyasztáshoz kapcsolt adóknál az **általános forgalmi adóból** 2012. I-VI. hónapjában 1443,6 Mrd Ft bevétele származott a költségvetésnek, amely az előirányzat 53%-os teljesítésének felel meg. A kedvezőbb teljesítést magyarázza a 2012. február 1-jétől életbe lépett szigorítás, amely az áfa visszautalások határnapját a korábbi 30, illetve 45-ről 75 napra emelte meghatározott esetekben. Az intézkedés mintegy 100,0 Mrd Ft-os egyszeri pénzforgalmi egyenlegjavulást eredményezett.

A lakosság befizetésein belül a személyi jövedelemadónál a 2012. év elejétől jelentős törvényi változás, hogy elkezdődött a „jövedelmek bruttósításának” kivezetése és megszüntették az adójóváírás intézményét. A **személyi jövedelemadó** 2012. évi első féléves időarányos teljesülése 717,8 Mrd Ft, amely az adónem 2012. évi költségvetési előirányzatának 45,6%-át teszi ki. Az elmaradás hátterében a magánszemélyhez nem köthető jövedelmek adóztatásának vártnál gyengébb teljesülése és a megszűnő adójóváírás 2012-re áthúzódó hatásainak alulbecslése áll. Ezáltal az előirányzat teljesíthetősége magas kockázatot hordoz. Az időarányos teljesítés alapján éves szinten 40,0-50,0 Mrd Ft elmaradás valószínűsíthető az előirányzathoz képest.

A központi költségvetés közvetlen kiadásai összességében időarányosan teljesültek. Túlterjesztést okozhat azonban a devizahitelek megsegítésére bevezetett árfolyamgát, illetve a késedelembe esett lakossági devizahitelek hitelátvállalásához kapcsolódó kamattámogatás.

A központi költségvetés tartalékainak 2012. évi előirányzata 360,0 Mrd Ft, amelyen belül az Országvédelmi Alap összege 170,0 Mrd Ft, amelyből kifizetés szeptember 30-ig nem lehetséges. A rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék terhére a Kormány 2012. június végéig 35,1 Mrd Ft felhasználásáról (átcsoportosításáról) döntött. Az éves keret 64,9%-a 2012. június 30-án még rendelkezésre állt. A céltartalékból történt felhasználás összege az I. félévben 98,2 Mrd Ft volt, ami az előirányzat 109,1%-a. Az előirányzat módosítási kötelezettség nélkül túlteljesíthető, ez az államháztartás központi alrendszere tervezett hiányának betartása szempontjából kockázatot jelent.

Az **állami vagyonnal** kapcsolatos bevételekből 2012. év első felében 29,7 Mrd Ft bevétel származott, ami a hatályos előirányzat 58,9%-át teszi ki. Az állami vagyonból származó bevételi előirányzat túlteljesülése valószínűsíthető, mivel az eredeti előirányzathoz képest 11,6 Mrd Ft összegű pótlólagos bevétel folyhat be az MVM Zrt. és a MOL Zrt. részéről osztalékbevételeként, illetve a frekvencia használati koncessziók értékesítéséből. Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadásokból a 2012. év első felében 31,9 Mrd Ft teljesült, ami az éves előirányzat 25%-a. Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadási előirányzat túlteljesülése várható, mivel 30,0 Mrd Ft pótlólagos forrást kívánnak biztosítani a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. által végrehajtott ingatlan-vásárlásokra, 19,9 Mrd Ft-ot az MNV Zrt. tulajdonosi jogkörgyakorlással kapcsolatos kifizetéseire és 2,0 Mrd Ft-ot a MÁV dolgozók pénzügyi ösztönzésére.

A központi költségvetés adósságához kapcsolódó **kamatkiadások** összege 2012. év első félévének a végén 692,6 Mrd Ft, jelentősen meghaladja az előirányzat időarányos részét (65%). A 67,2 Mrd Ft összegű kamatbevételek az időarányoshoz képest jóval magasabbak, 113,3%-át tették ki az előirányzatnak június végén. A Kormány és az EU/IMF közötti, tervezett megállapodás a kamatkiadások túlteljesülésének kockázatát mérsékelheti az árfolyam további erősödése és a kockázati felárak csökkenése révén. A fennálló kockázatokból eredő nettó kamattöbbletre a 98,0 Mrd Ft összegű kamatkockázati tartalék fedezetet nyújthat.

Az **Uniós fejlesztések** fejezet fejezeti kezelésű előirányzatainak 2012. I. félévére tervezett kiadási főösszege 548,5 Mrd Ft, bevételi főösszege 426,5 Mrd Ft. A 2012. I. féléves előirányzatának halmazott forgalma – az NFÜ adatszolgáltatása alapján – a kiadásoknál 442,0 Mrd Ft-ra (79,9%), a bevételeknél 374,0 Mrd Ft-ra (87,7%) teljesült. A kiadást illetően 2012. első negyedévében a tervezetthez képest mutatózó 32,8%-os eltérés az év első félévére 19,4%-ra mérséklődött, ennek ellenére még mindig jelentős a kifizetések tervezetthez mért elmaradása. Erre a tervezettnél kevesebb forráslehívás, a kedvezményezettek kedvezőtlenebb pénzügyi helyzete, az elhúzódó közbeszerzési eljárások és a nem megfelelő projekt-előkészítések adnak magyarázatot.

A **kifizetések gyorsítását szolgálhatja** az önkormányzatok és társulásaik európai uniós fejlesztési pályázatai saját forrás kiegészítésének támogatása.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjain belül a **Nyugdíjbiztosítási Alap** bevételei 1378,3 Mrd Ft-ban, azaz a törvényi előirányzat 50,1%-ában, időarányosan teljesültek. A Nyugdíjbiztosítási Alap 2012. I-VI. havi kiadása 1392,0 Mrd Ft, amely az éves törvényi előirányzat 50,6%-os felhasználását jelenti. A kiadások döntő hányadát (93%-át) kitevő nyugellátások kiadásaira 1295,0 Mrd Ft-ot, az éves törvényi előirányzat 50,7%-á fordítottak az első félévben. Az Alap az első félévet a nyugellátási kiadások időarányos, előirányzatot meghaladó teljesülése miatt 13,7 Mrd Ft deficittel zárta. Az infláció tervezett meghaladó alakulása esetén, a Kormány novemberben nyugdíjkiigazítást végez, amely a jelenleg ismert, a tervezett 4,2%-ot 1%-ponttal meghaladó inflációval kalkuláltan mintegy 25,0 Mrd Ft összegű többletkiadást jelentene.

Az **Egészségbiztosítási Alap** első féléves kiadásai 856,1 Mrd Ft-ot tettek ki, ami a tervezett előirányzat 49,3%-a. Az Alap költségvetését 35,3 Mrd Ft hiánnyal tervezték, ehhez képest az első félév végén a bevételek 1%-os túlteljesülése és a kiadások 0,7%-os alulteljesülése miatt 10,4 Mrd Ft többletet mutat. Az időarányoshoz képest a gyógyszer-támogatás kiadásait 7,9%-kal (22,0 Mrd Ft) túllépték. A gyógyszer-támogatások körében új intézkedések lépnek hatályba az év folyamán, amelyeknek a hatása a kiszámíthatatlan fogyasztói magatartás miatt kevésbé számszerűsíthető, így az év végi túllépés sem becsülhető.

A **helyi önkormányzatok támogatásai** időarányosan teljesültek (525,4 Mrd Ft, 50,4%) az eredeti előirányzathoz (1041,9 Mrd Ft) képest. Az állam és az önkormányzatok közötti feladat-ellátási struktúra 2012-ben jelentősen átalakul. 2012. január 1-jétől állami tulajdonba kerültek a megyei önkormányzatok fenntartásában lévő intézmények, a Fővárosi Önkormányzat fenntartásában lévő egészségügyi intézmények, május 1-jével a települési önkormányzatok fekvőbeteg-szakellátó intézményei. Kockázatot jelent a 2012 májusában átvett intézmények adósságrendezése, mivel nem tisztázott milyen típusú adósságot vállal át az állam, és azt hogyan rendezi. Az adósság nagyságáról sem áll rendelkezésre információ. Félévkor még nem áll rendelkezésre információ arról, hogy az önkormányzati alrendszer összességében milyen költségvetési egyenleget érhet el.

Kiemelésre érdemes, hogy a kockázatok a 2012. I. félévi költségvetési folyamatokban elsősorban a bevételi oldalon jelentkeznek. Jelentős nagyságrendű az elmaradás az időarányostól az szja, az eva és a pénzügyi szervezetek különadója esetében.

A kiadásoknál a céltartalék 109,1%-os I. félévi teljesülése és a módosítási kötelezettség nélküli túlteljesítése hordoz kockázatot. A kiadásokat növeli, hogy a tervezettnél magasabb infláció miatt a nyugdíjakat meg kell emelni. Kockázatot jelent az, hogy a gyógyszer-támogatási kiadások I. félévi mértéke az időarányost lényegesen meghaladja.

A kamatkiadások is jelentősen magasabbak az időarányosnál. Ezt ellensúlyozzák a magasabb kamatbevételek és a kamatkockázati tartalék.

A jelenleg számszerűsíthető kockázatok kezelésére a Széll Kálmán Terv 2.0 intézkedéseinek 2012-re várt egyenlegjavító hatása (155,0 Mrd Ft), valamint a rendelkezésre álló tartalékok fedezetet nyújtanak. Ennek azonban az a feltétele, hogy az Országvédelmi Alap 2012. szeptember 30-át követően se kerüljön felhasználásra.

2. Részletezés

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény értelmében a Költségvetési Tanácsnak – amelynek tagja az Állami Számvevőszék elnöke – félévente kell véleményt alkotnia a költségvetés tervezésével, végrehajtásával, a közpénzek felhasználásával kapcsolatban. A Költségvetési Tanács részére készítendő, a 2012. évi költségvetési folyamatok I. félévi értékelését tartalmazó szakértői elemzés az éves hiánycél teljesíthetősége szempontjából vizsgálja az államháztartást és az adósság alakulását. Az elemzés ismerteti az első félévi költségvetési folyamatokat befolyásoló főbb makrogazdasági determinációkat. Értékeli az előirányzatok teljesíthetőségét, valamint felhívja a figyelmet az esetleges kockázatokra a hiánycél teljesíthetősége tekintetében.

2.1. **A 2012. évi költségvetési folyamatokat befolyásoló főbb makrogazdasági determinációk**

A 2012. évi költségvetést megalapozó kormányzati makrogazdasági prognózis óta – a külső és belső gazdasági környezet negatív irányú változásai miatt – a kormányzati előrejelzések folyamatosan romlottak (1. sz. táblázat), az ESA'95 szerinti 2,5%-os GDP arányos államháztartási hiánycélt azonban a Kormány továbbra is tartani akarja.

A múlt év végéhez, illetve az év elejéhez képest idén tavasszal az előrejelző intézetek is rontották a 2012. évre vonatkozó gazdasági prognózaikat, amelyek általában pesszimistábbak a kormányzati várakozásoknál. Az OECD és az IMF a világgazdaság lassulását prognosztizálják 2012. évben az előző évhez képest. Az egyensúlyi problémákkal küzdő Európában a megszorító intézkedésekre épülő gazdaságpolitika fékezi a növekedést. Európa és a magyar export szempontjából húzóerőt jelentő német feldolgozóipar helyzete a várt javuláshoz képest romlott. A recessziós gazdasági környezetben a nemzetközi és hazai előrejelzők egyaránt a magyar gazdaság visszaesését prognosztizálják 2012. évre. Ennek mértékét 0,5-1,5%-ra becsülik. Az államháztartás ESA'95 szerinti hiányát – a kormányzati kiigazítások ellenére – idén 2,7% körül valószínűsítik. Kedvező ugyanakkor az, hogy az Európai Bizottság a magyar (ESA'95 szerinti GDP arányos 2,5%-os) államháztartási hiánycélt a megtett és tervezett intézkedések ismeretében teljesíthetőnek tartja. Az előrejelzéseket a 2/a. és a 2/b. sz. táblázatok tartalmazzák.

A magyar gazdaság 2012. I. negyedévi¹ tényleges teljesítménye – a KSH adatok alapján – 0,7%-os csökkenést mutat az előző év azonos időszakához képest. A GDP mérséklődését a külpiazi tényezők gyengülése (export: 1,9%, import: -0,3%) és a beruházások drasztikus csökkenése (-6,6%) determinálta. A háztartások tényleges fogyasztása 0,7%-kal, a fogyasztási kiadások 0,2%-kal mérséklődtek. A közösségi fogyasztás ugyanakkor 1%-kal nőtt. A lakossági fogyasztás mérséklődésében az infláció számítottat (4,2%) meghaladó gyorsulása (5,6%), a visszafogott keresetkiáramlás (a nettó átlagkereset családi adókedvezmény nélkül: 1,1%), valamint a devizahitelek végtörlesztéséből adódó forráskivonás egyaránt szerepet játszott. **A gazdasági mutatók kedvezőtlen elmozdulása egyes adóbevételek (pl. szja, illeték) mérséklődését és egyes kiadások (pl. kamat) növekedését vonta maga után. Ez főként az első negyedévben éreztette hatását, de az államháztartás első hat havi pénzforgalmi folyamataiban is nyomon követhető.** Az árfolyam múlt év végi drasztikus zuhanását a költségvetési törvényjavaslatban néhány intézkedés (kamatkockázati tartalék duplájára emelése, további jövedéki adóemelés, Országvédelmi Alap szeptember 30-ig történő zárolása) ellensúlyozta, ami hozzájárult az idei év kockázatainak mérséklődéséhez.

¹ Az I. félévi KSH tényadatok még nem állnak rendelkezésre.

Bár a 2012. évi költségvetés jelentős, korábbi éveket meghaladó mértékű, összesen 360,0 Mrd Ft összegű tartalékot tartalmazott – amelyből a 170,0 Mrd Ft összegű Országvédelmi Alap a bizonytalan gazdasági környezet okozta kockázatok mérséklését szolgálja – az év eleji számítottnál kedvezőtlenebb gazdasági és költségvetési folyamatok miatt a Kormány további intézkedések megtételét tartotta szükségesnek a hiánycél betartása érdekében. A Kormány még ez évre vonatkozóan – a Széll Kálmán Terv 2.0 és a 2012. áprilisi Konvergencia Program keretében – **155,0 Mrd Ft egyensúlyjavító intézkedésről** döntött, amely teljesülése kockázatot hordoz (pl. távközlési adó címén a Konvergencia Programban 30,0 Mrd Ft többletbevétel szerepelt, majd a szaktörvény parlamenti jóváhagyását követően, a 2013. évi költségvetési törvényjavaslat már csak 19,0 Mrd Ft adóbevételt vár ebből az adónemből² erre az évre).

Álláspontunk szerint az év második felében **a makrogazdasági kockázatok** több olyan tényező is **mérsékelheti**, amely hozzájárulhat a belső felhasználás élénküléséhez, a GDP növekedéséhez:

- a végtörlesztés egyszeri fogyasztás csökkentő hatása a jövőben már nem érvényesül (a KSH³ szerint a lakosság által visszafizetett devizahitelek összege 1354,0 Mrd Ft volt 2012 első negyedévéig).
- az infláció fékeződhet (világpiaci üzemanyagárak csökkenése, árfolyam erősödése, importárak csökkenése);
- némileg élénkülhet a jövedelemkiáramlás szezonális és egyéb (bérkompenzáció, nyugdíjkorrekció) okok miatt;
- az autópári beruházások megvalósulásából származó termelés és értékesítés beindulása kedvezően hat a GDP és a foglalkoztatás alakulására.

A **2012. évi várható makrogazdasági folyamatok** bizonytalanságaiból adódóan az államháztartási hiánycél (GDP 2,5%-a) teljesítése szempontjából a következő megállapítások tehetők, illetve **kockázatok** jelentkezhetnek:

- A kormányzati előrejelzés szerinti makrogazdasági pályából – a Széll Kálmán Terv 2.0 kiigazító intézkedései nélkül – jelentős kockázat adódott volna az államháztartási hiánycél teljesülése szempontjából (bevételi elmaradás és kiadási oldali túllépés).
- A 2012. évet illetően makrogazdasági oldalról a legnagyobb kockázatot az jelenti, hogy sikerül-e a gazdaságot a stagnálás közeli állapotban megtartani, az első negyedévi csökkenés a második félévtől növekedésbe fordul-e át, vagy a nemzetközi és hazai előrejelzők által feltételezett visszaesés következik be.

2.2. A központi alrendszer hiánya

Az államháztartás központi alrendszerének időarányos pénzforgalmi hiánya az előírány-zathoz viszonyított időarányos értéket – a korábbi évekhez hasonlóan – 2012. első félévében is meghaladja. A 2012. június végi pénzforgalmi hiány 517,7 Mrd Ft, a 2012. évre tervezett hiány 89,9%-a volt, ami fokozott kockázatot jelent a tervezett egyenlegcél betartása szempontjából. A hiány mértéke a hó végi adatok alapján erőteljesen ingadozó, mivel

² Nem egyértelmű ugyanakkor, hogy ez a bevételi várakozás tartalmazza-e a távközlési adóra jutó áfát is (19,0=15,0+4,0 Mrd Ft).

³Forrás: „A KSH jelenti 2012. I. negyedév” 13. oldal.

a március végi halmozott hiány (517,6 Mrd Ft) megegyezett a jelenlegi félévi adattal, amelyet áprilisban jelentős javulás követett (az április végi hiány 228,2 Mrd Ft volt).

A hiány áprilishoz viszonyított emelkedését az okozta, hogy a központi költségvetési bevételek elmaradtak a tervezetthez képest a kiadások növekedése mellett. A bevételek csökkenését elsősorban a fogyasztáshoz kapcsolt adók havi, akár több 100,0 Mrd Ft-os ingadozásai okozzák. A kiadások emelkedése a költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok növekvő kiadásaival függ össze. A központi alrendszer főbb kiadási és bevételi adatait a 3. sz. táblázat tartalmazza.

A legfőbb kockázati elem a központi költségvetés, mivel hiánya 592,3 Mrd Ft volt az első félév végén (március végén 554,8 Mrd Ft), ami a teljes évre tervezett hiány 99,7%-át tette ki. Ezt a hiányt az elkülönített állami pénzalapok folyamatosan növekvő többlete (77,9 Mrd Ft) – ami a teljes évre előirányzottat jelentősen meghaladja (147%) – sem tudta érdemben ellensúlyozni. A társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak hiánya (3,3 Mrd Ft) az első félév végén a tervezett szint 9,5%-a, azaz nem éri el az időarányos mértéket.

A központi költségvetés egész évre tervezett pénzforgalmi deficitje (593,8 Mrd Ft) már lényegében 2012. I. félévében teljesült (592,3 Mrd Ft), következésképpen **2012. II. félévében a központi költségvetés egyenlegének pénzforgalmilag egyensúlyban kell lennie.** Ennek teljesítéséhez – a feszes gazdálkodás mellett – szükség van a Széll Kálmán Terv 2.0 idei évi intézkedéseinek terv szerinti teljesülésére, valamint a még meglévő tartalékok felhasználásának korlátozására. Áprilisban az áfa visszautalás szigorítása⁴ miatt a havi bevallóknál keletkezett egyszeri pénzforgalmi többlet és az intézményi kiadások visszafogása révén mintegy felére csökkent a központi költségvetés márciusig felhalmozott deficitje. Ezzel szemben **júniusban** a negyedéves bevallók nyomán realizált pénzforgalmi **áfa többlet már nem volt elegendő arra, hogy meggátolja a központi költségvetés májushoz viszonyított 188,7 Mrd Ft-os egyenlegromlását.**

Az államháztartási bevételek és kiadások közötti olló záródása az év második felében várható. Ennek oka egyrészt egyes adónemek sajátosságaiból adódik (például a társasági adó és az egyszerűsített vállalkozói adó éven belül egyenetlenül folyik be), illetve évközi adóváltozásokra is sor kerül (jövedéki adó emelése, távközlési adó bevezetése). Az egyenlegjavulásnak azonban továbbra is feltétele a Konvergencia Programban és a Széll Kálmán Terv 2.0-ban jelzett intézkedések végrehajtása, valamint az, hogy a bevételek elmaradása, illetve a kiadások növekedése együttesen a tartalékok szintjét ne haladja meg.

2.3. A központi alrendszer adóssága

2012. I. félévében a központi költségvetés (egyben a központi alrendszer) bruttó adósságának forintban kimutatott értéke folyamatosan csökkent, amely meghatározóan az euróban denominált devizaadósság árfolyamának (Ft/euró) első félévi változásához kapcsolódik. A forint/euró árfolyam 2011. december 31-én 311,13 Ft/euró volt, míg a 2012. június végére kimutatott adósság során figyelembe vett árfolyam 288,22 Ft/euró volt. A devizaárfolyam csökkenése a devizaadósság forintban kifejezett értékét is csökkentette, amely hozzájárult a devizában denominált adósság 1120,8 Mrd Ft összegű csökkenéséhez (a csökkenéshez a felvételek és visszafizetések negatív egyenlege is hozzájárult). A forintadósság az I. félévben 786,9 Mrd Ft-tal növekedett, ami nem haladta meg a devizaadósság csökkenését, így összességében a központi költségvetés adóssága 333,9 Mrd Ft-tal

⁴ Lásd bővebben az áfáról szóló részben.

alacsonyabb a 2011. év végi értékhez képest. A központi alrendszer adósságának alakulását a 4. sz. táblázat mutatja.

Az NGM által naponta közzétett, a maastrichti adósságra vonatkozóan – részben becült adatok alapján a kormányzati szektor egészére – kalkulált adósság 2012. I. félév végén a GDP arányában 77,2% volt.

2.4. A központi költségvetés közvetlen bevételei

A kormányzati intézkedések eredményeként 2010-2012. között arányeltolódás következett be az adóstruktúrában, amit az 1. sz. ábra is jól mutat. A lakosság befizetéseiből származó adóbevételek aránya két év alatt 34%-ról 25%-ra csökkent, ezzel párhuzamosan a fogyasztáshoz kapcsolt adókból származó befizetések aránya 53%-ról 61%-ra emelkedett. Eközben a gazdálkodó szervezetek befizetéseinek részaránya lényegében változatlan maradt, inkább belső átstrukturálódás történt az egyes adónemek között. Általánosságban elmondható tehát, hogy az adópolitikai célkitűzéseknek megfelelően az adóteher áttolódott a jövedelemtípusú adók felől a fogyasztási típusúakra.

A központi költségvetés bevételi főösszege 2012. első félévében a tavalyihoz (45,6%) hasonló teljesülést (45,5%) mutat az előirányzat arányában, elsősorban **az adóintézkedésekben jelentkező fiskális szigorítás** eredményeként.

Az év első hat hónapjában a **gazdálkodó szervezetek befizetései összességében csak 30,2%-os teljesítést mutattak az előirányzathoz képest, szemben a tavaly első félévi 38,9%-os teljesüléssel.** Ennek oka egyrészt a **vártnál rosszabb GDP növekedési ütemben**, másrészt az adómódosítások (játékadó és eva emelés, pénzügyi szervezetek különadó kedvezménye) **kedvezőtlen bevételi hatásaiban rejlik.** Az előirányzathoz viszonyított teljesítés aránya a jelentősebb adónemeknél (társasági adó, egyszerűsített vállalkozói adó, pénzügyi szervezetek illetve az egyes ágazatokat terhelő különadó, egyéb központosított bevételek) rendre elmarad a tavalyitól.

A **társasági adó (tao)** 2012. évi bevételi előirányzata (356,2 Mrd Ft) teljesülésének aránya (44,8%) elmarad a tavalyi évi időarányos teljesítéstől (45,8%).

A 2012. év első félévében a társasági adóalanyok még a 2010. évi teljesítményük szerint fizetik az adóelőleget, a második féltől kezdődően azonban már a 2011. évi eredményük alapján. A társasági adó éven belüli pénzforgalmi lefutása érzékeny arra, hogy a naptári évvel azonos üzleti évet alkalmazó adóalanyok a május 31-éig benyújtott, 2011. évről szóló bevallásuk alapján mekkora adóelőleget fizetnek az év második felében, illetve az előző évi decemberi adófeltöltés nyomán mekkora összegű adót igényelnek vissza. Ez utóbbi az elkövetkezendő pár hónapban érdemben is csökkentheti a költségvetés nettó társasági adóbevételeit. Az év végi feltöltési kötelezettség eredményeként **az éves tao bevétel jelentős része csak december hónapban folyik be** a költségvetésbe, így az adónem előirányzatának **teljesíthetősége az utolsó pillanatig bizonytalan.**

A fenti tényezőkön túl a következő jogszabályváltozások is számottevő hatást gyakorolhatnak a társasági adóbevételek idei alakulására.⁵ Az öt látvány csapatsport támogatásával egy vállalkozás egyszerre csökkentheti az adóalapját és érvényesíthet adókedvezményt. A veszteség elhatárolását ugyanakkor maximálták, ezen intézkedés tényleges idei hatása csak a december végi adófeltöltés során válik ismertté.

⁵ Ez a kedvezmény már a tavalyi évben is létezett, de a tao fent ismertetett elszámolási szabályai következtében a jogszabály módosítás hatása jelentős mértékben az idei évtől érinti a költségvetési bevételeket.

Az **egyszerűsített vállalkozói adó (eva)** 2012. évi első féléves időarányos teljesülése 38,5 Mrd Ft, amely az adónem 2012. évi költségvetési előirányzatának 17,1%-át teszi ki. Az első félév teljesülési aránya jelentősen elmarad az utóbbi évek 26%-os átlagos első félévi teljesülési arányától, így az **előirányzat teljesülése számottevő kockázatot hordoz magában** (2. sz. ábra).

Az adónem 2012. évi várható bevételeit befolyásolja, hogy 2012. január 1-jétől 30%-ról 37%-ra emelkedett az adónem adókulcsa, ezzel párhuzamosan az adónem alanyai által egy naptári évben maximálisan elszámolható bevétel 25,0 M Ft-ról 30,0 M Ft-ra nőtt. Az adókulcs emelés ellenére a bevétel 7,7 Mrd Ft-tal kevesebb, mint egy évvel korábban. Ennek alapján valószínűsíthető, hogy az adónem adókulcsának fokozatos emelkedése révén csökken az adóalanyok körében az alkalmazás vonzereje. Ezt a feltételezést támasztja alá a NAV 2012. évi eva adóalany statisztikája, ami az eva alanyok mintegy 15 ezer fős csökkenését mutatta ki a 2012. év elejétől. Az időarányos teljesítésből kiindulva **az éves előirányzathoz képest 50,0-60,0 Mrd Ft elmaradás alakulhat ki**, aminek részben a tao, részben az szja bevételeknél kellene majd megjelennie bevételnövelő tényezőként.

A **bányajáradék** tavalyi teljesítésnél (111,5 Mrd Ft) alacsonyabb idei előirányzata (94,0 Mrd Ft) **2012. I. félévében már 65,4%-ban teljesült**, szemben a tavalyi I-VI. havi 50,4%-os teljesítési aránnyal. Ennek megfelelően a bányajáradékból származó bevétel a **2012. évi előirányzatnál 10,0-15,0 Mrd Ft-tal magasabb lehet**.

A **játékadóból** befolyt 2012. I. félévi bevétel (31,6 Mrd Ft) az éves előirányzatnak mindössze 40,3%-át teszi ki. Ez jelentős elmaradást mutat a tavalyi év azonos időszakának 47,7%-os teljesülésétől. Ennek oka, hogy egyrészt a pénznyerő automatákat idén olyan mértékben megemelt adótételekkel sújtják, hogy az üzemeltetők tömegesen visszaadták az automatákat, így az adó alapja számottevően zsugorodott. Az online szerencsejátékok esetén elsősorban az adó külföldi játékszervezőktől történő behajtása jelent nehézséget. A játékadó mértékek növelésével párhuzamosan megemelt 78,4 Mrd Ft-os 2012. évi bevételi **előirányzat teljesülése mintegy 18,0-20,0 Mrd Ft-os kockázatot hordoz**. (2. sz. ábra)

A pénzügyi szervezetek különadója adónemből a 2012. év első hat hónapjában 7,7 Mrd Ft bevétel realizálódott, ami az éves tervezett bevétel mindössze 4,1%-át teszi ki, így az előirányzat **teljesülése magas kockázatúnak minősül**.

A tervektől való elmaradás – a 2012. évi költségvetési törvény elfogadását követően – az ez év elejétől életbe lépő törvényi változás következménye. A Kormány és a Bankszövetség között létrejött megállapodás értelmében a kereskedelmi bankok lehetőséget kaptak arra, hogy a devizahitelesek végtörlesztéséből, valamint a 90 napon túli késedelemmel rendelkezők hitelkonverziójából adódó veszteségük 30%-át a 2011. évben bevallott különadóból leírják. A törvényi változásból eredő 2012. évi adó-visszatérítések nagyságrendjét egyelőre csak tág határok között lehet valószínűsíteni (**125,0-140,0 Mrd Ft**), mely hasonló összegű **kiesést jelenthet az adónem éves előirányzatának teljesüléséből**.

Általános forgalmi adóból (áfa) 2012. I-VI. hónapjában 1443,6 Mrd Ft bevétele származott a költségvetésnek, amely az **előirányzat 53%-os teljesítésének felel meg**. A korábbi évek átlagában az I. félévi pénzforgalmi áfa teljesítés 47%-os, míg a tavalyi évben 50,2%-os volt. A kedvezőbb teljesítést magyarázza a 2012. február 1-jétől életbe lépett **szigorítás**, amely az **áfa visszautalások határnapját a korábbi 30, illetve 45-ről 75 napra emelte** azokban az esetekben, amikor a bevallási időszakban az adóalanyoknak pénzügyileg nem rendezett beszerzése van. Ennek egyszeri, – költségvetési szempontból egyenlegjavító – pénzforgalmi hatása a havi bevallók esetében április, a negyedéves bevallók körénél június hónapban jelentkezett. Az intézkedés mintegy **100,0 Mrd Ft-os egyszeri pénzforgalmi egyenlegjavulást eredményezett**.

Az áfa bevételeket érintő további jogszabályváltozás, hogy 2012. július 1-jétől – elsősorban **az áfa alanyok közötti gabonakereskedelemre – kiterjesztésre kerül az ún. fordított adózás.**⁶ Ez a konstrukció alkalmas a fiktív számlázás és a jogosulatlan áfa visszaigénylések visszaszorítására, egyúttal likviditási előnyt biztosít az értékesítési lánc közbülső, adóalany tagjainak azzal, hogy nem kell az áfa összegét finanszírozniuk. Ezzel párhuzamosan azonban a **költségvetés számára** a fordított adózás kiterjesztése **egyszeri pénzforgalmi kieséssel jár a bevezetés évében**, hiszen nem telik el 30, 45, illetve 75 nap az áfa megfizetése és kiutalása között. **Ennek ellenére a Széll Kálmán Terv 2.0 szerint az NGM már 2012-ben 10,0 Mrd Ft áfa bevétel növekedést vár az intézkedéstől.** Ez implicit módon igen jelentős, 15,0-20,0 Mrd Ft áfa többletet feltételez fél év alatt a gabonakereskedelem „kifehéredéséből”, amely az egyszeri pénzforgalmi kiesést ellensúlyozná. E többletbevétel teljesülésének a kockázata magas, hiszen a fordított adózás hulladék-kereskedelemben való 2006. évi bevezetésekor is az első évben pénzforgalmi áfa kiesés jelentkezett, a piac „tisztulása” következtében az áfa egyenleg javulása csak a későbbi években volt megfigyelhető.

A szabályozásból adódó pénzforgalmi kockázatok mellett megjegyzendő, hogy az áfa **bevételek növekedése az év végére eredményszámlában kisebb lesz, mint pénzforgalmi számlában.** A fogyasztás vártnál kedvezőtlenebb alakulása makrogazdasági oldalról is hordoz kockázatot.

A **jövedéki adóbevételek** 2012. I. félévében az éves előirányzat (913,9 Mrd Ft) 46,2%-ában teljesültek, amely kedvezőbb a bázis időszak 45,2%-os teljesítési arányánál. A termékort tekintve a tavalyi évhez viszonyított jövedéki adóbevétel növekmény túlnyomórészt a dohánygyártmányoknál jelentkezett, amely részben a július 1-jei adóemelést megelőző készletfelhalmozásból is adódhat. Az üzemanyagok és az egyéb termékek (alkoholok) esetében az adóbevétel bázishoz viszonyított stagnálása vagy enyhe csökkenése volt megfigyelhető. A július 1-jei adóemelés II. félévet érintő hatásaként **a jövedéki adó előirányzat 10,0-15,0 Mrd Ft-tal túlteljesülhet.**

A **személyi jövedelemadó** (szja) 2012. évi első féléves időarányos teljesülése 717,8 Mrd Ft, amely az adónem 2012. évi költségvetési előirányzatának 45,6%-át teszi ki. Az első félév teljesülési aránya nem csupán az utóbbi évek 48,8%-os, átlagos első félévi teljesülési arányától marad el, hanem az utolsó öt lezárt esztendő első félévi teljesülési tényszámától is, így az **előirányzat teljesíthetősége magas kockázatot hordoz magában** (2. sz. ábra).

A személyi jövedelemadónál a 2012. év elejétől életbe lépett két legjelentősebb törvényi változás, hogy elkezdődött a „jövedelmek bruttósításának” a két lépésben történő kivetezése (2,4 M Ft éves jövedelemhatárig már nem kell a munkáltatói tb kulccsal bruttósítani a jövedelmeket) és megszüntették az adójóváírás intézményét. Az intézkedések következtében bizonyos jövedelmi kategóriákban további intézkedésekre volt szükség a nettó jövedelmek szinten tartása érdekében (közszférában bérkompenzáció, üzleti szférában a szükséges bruttó béremelések terheinek állami forrásokból történő segítése), ami a bruttó átlagbérek növekedési ütemét gyorsítja.

Az előirányzattól történő elmaradás oka a magánszemélyhez nem köthető jövedelmek adóztatásának vártnál gyengébb teljesülése (pl.: természetbeni juttatás), a megszűnő adójóváírás 2012. évre áthúzódó hatásainak alulbecslése, valamint feltehetően a tervezetthez

⁶ Ennek lényege, hogy az adóalany vevő az, aki az áfát egyszerre felszámítja és levonja, míg az eladó áfa nélkül számláz.

képest nagyobb arányú adókedvezmények érvényesítése lehet.⁷ Az időarányos teljesítés alapján, **éves szinten 40,0-50,0 Mrd Ft elmaradás valószínűsíthető** a költségvetési előirányzathoz képest.

Az **illetékbefizetések** 2012. évi első féléves időarányos teljesülése 48,4 Mrd Ft, amely az adónem 2012. évi költségvetési előirányzatának 47,2%-át teszi ki. A 2012. első félév teljesülési aránya elmarad a korábbi évek 48,8%-os átlagos első félévi teljesülési arányától. **Az előirányzat teljesíthetősége kockázatos.**

Az illetékbevételek elmaradásában közrejátszhatott, hogy a múlt év végi végtörlesztéssel összefüggő I. negyedévi ingatlan-eladási boom már lezajlott, az ingatlanpiac további élénkülése még várat magára, és az illetékek részben halasztottan kerülnek megfizetésre. Az illetékbevételeken belül domináló vagyónátruházási illetékbevételek felfutására nincs esély, így a bevétel teljesülése kockázatot hordozhat.

A 2012. évi illetékbevételeket érintő fontosabb törvényi változás, hogy január 1-jétől újraszabályozták a gépjárművek vagyonszerzési illetékének számítási módját és mértékét. A változó illeték mérték miatt a 2012. évi tervezés során 6,5 Mrd Ft többletbevétellel számoltak. Szintén 2012. január 1-jétől változott a beszedett illetékbevételek központi költségvetés és helyi önkormányzatok közötti megosztása, melynek eredményeképpen a beszedett illeték korábbi éveknél nagyobb hányada marad a központi költségvetésben.

Az első féléves adatok alapján a gépjárművek visszterhes átruházásából származó illeték bevételek időarányosan nem hozták a törvénymódosításoktól előzetesen várt többletbevételt, de ez részben annak is tulajdonítható, hogy 2012. év első hónapjaiban a kiszabási és átfutási idők miatt még a korábban hatályos jogszabály alapján kiszabott alacsonyabb összegű illeték befizetések történtek. Az időarányos teljesítés alapján **éves szinten mintegy 5,0 Mrd Ft elmaradás valószínűsíthető** a költségvetési előirányzathoz képest.

2012. I. félévében az **egyéb bevételekből** 6,2 Mrd Ft folyt be a központi költségvetésbe, amely az éves előirányzat (19,3 Mrd Ft) 31,9%-ának felel meg. Az előző év azonos időszakában a teljesülés hasonló arányú (30,4%) volt. **Ez a tétel nem hordoz bevételi kockázatot.**

2.5. A központi költségvetés közvetlen kiadásai

A központi költségvetés közvetlen kiadásai összességében időarányosan teljesültek (5. sz. táblázat). A Magyarország 2012. évi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. tv. 9. sz. melléklete tartalmazza egyebek mellett a közvetlen kiadások mindazon előirányzatát, amelyek módosítás nélkül túlteljesülhetnek. Az egyedi és normatív támogatások esetében a vasúti helyközi közösségi közlekedést érintő közszolgáltatási szerződések körében korábban elmaradt költségtérítések idei folyósítása miatt az időarányosnál magasabb a teljesítés. Ez a magasabb érték azonban egyszeri, előrehozott kifizetéseket tartalmaz. Az NGM tájékoztatása szerint a II. félévben a kiadások nem haladják meg a még rendelkezésre álló előirányzat mértékét.

Túlteljesülést okozhat a devizahitelek megsegítésére bevezetett árfolyamgát, illetve a késedelembe esett lakossági devizahitelek hitelátvállalásához kapcsolódó kamattámogatás. A jelenlegi adatok elmaradást mutatnak az időarányos teljesítés mértékétől, mivel az előirányzat felhasználása nem időarányos, hanem a támogatások igénybevételének

⁷ Erről bizonyosságot a bevallások feldolgozását követően, 2012. július végén - augusztus elején szerezhetünk.

függvénye. A fogyasztói árkiegészítés⁸ kifizetései meghaladják az időarányos mértéket, ami kockázatot jelent a 2012. évi előirányzat vonatkozásában. Amennyiben a kifizetések – a jogszabályváltozás ellenére – továbbra is az első félévi ütemben folynak, akkor év végére 5,0-8,0 Mrd Ft-tal haladhatja meg a teljesítés az előirányzatot. A kormányzati rendkívüli kiadások első félévi teljesítése az időarányost meghaladja, ami a felhasználás sajátosságából adódik. Ugyanezen okból mutat jelentős elmaradást az előirányzathoz képest a kezességérvényesítés. A teljesítés mindkét esetben a havi ütemezéstől eltérően történik. A kormányzati rendkívüli kiadások kifizetései – a Kormány döntése alapján – teljesíthetők az év bármely szakában. Az állami kezesség érvényesítése sem időarányosan történik, hanem a kezességgel biztosított hitel meg nem fizetésének függvénye.

A központi költségvetés tartalékainak 2012. évi előirányzata 360,0 Mrd Ft, amelyen belül az **Országvédelmi Alap** összege 170,0 Mrd Ft (a világgazdaságban zajló folyamatok miatti kockázatok kivédése céljából), amelyből kifizetés szeptember 30-ig nem lehetséges. A **rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalék** előirányzatát (100,0 Mrd Ft) a korábbi általános tartalék helyett hozták létre. A Kormány a tartalék terhére 2012. június végéig 35,1 Mrd Ft felhasználásáról (átcsoportosításáról) döntött. Az éves keret 64,9%-a 2012. június 30-án még rendelkezésre állt. A 2012. évi első féléves felhasználás időarányossága azonban nem ítéhető meg, mivel a tartalék felhasználása az év során nem egyenletes. A **céltartalék** előirányzatának összege 90,0 Mrd Ft, amely bérkompenzációra, egyéb kifizetésekre és a munkáltatók adórendszer átalakítása miatti támogatására szolgál. A céltartalék felhasználása az I. félév végén meghaladta a teljes éves előirányzatot. Összesen 98,2 Mrd Ft felhasználása történt meg, ami az előirányzat 109,1%-a. Az első félévben már megjelenő túlteljesítés, valamint az előirányzat módosítási kötelezettség nélküli túlteljesíthetősége az államháztartás központi alrendszere tervezett hiányának betartása szempontjából **kockázatot jelent**.

2.6. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások

Az állami vagyonnal kapcsolatos 50,4 Mrd Ft bevételi és 127,6 Mrd Ft kiadási előirányzatokat a költségvetési törvény XLIII. és XLIV. fejezetei tartalmazzák.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos bevételekből** 2012. év első felében 29,7 Mrd Ft bevétel származott, ami a hatályos előirányzat 58,9%-át teszi ki. Az állami vagyonból származó 2012. évi eredeti bevételi előirányzat **túlteljesülése valószínűsíthető**, mivel az eredeti tervszámokhoz képest 11,6 Mrd Ft pótlólagos bevétel folyhat be az MVM Zrt. és a MOL Zrt. részéről osztalékbevételek jogcímen, továbbá frekvencia használati koncessziók értékesítéséből az eredeti előirányzatnál 35,4 Mrd Ft-tal többre lehet számítani. A frekvencia használati koncessziós díjak az NMHH által a GSM 900 és 26 gigaherzes koncessziókra kiírt pályázatok bevételeiből származnak, melyek egy része a 2012. június havi pénzforgalomban már realizálódott.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos kiadásokból** 2012. év első felében 31,9 Mrd Ft teljesült, ami az éves előirányzat arányában 25%-os teljesülési szintet jelent. Az első féléves teljesülési szint a korábbi évekkal összehasonlítva alacsonynak nevezhető. **A kedvező első félévi teljesülési adat ellenére az állami vagyonnal kapcsolatos kiadási előirányzat túlteljesülése várható**, mivel 30,0 Mrd Ft pótlólagos forrást kívánnak biztosítani a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. által végrehajtott ingatlan-vásárlásokra, 19,9 Mrd Ft-ot az MNV Zrt. tulajdonosi jogkörgyakorlással kapcsolatos kifizetéseire és 2,0 Mrd Ft-ot a MÁV dolgozók pénzügyi ösztönzésére.

⁸ 2012. július 1-jétől szociálpolitikai menetdíj támogatás a költségvetési fejezeti cím változatlanul hagyása mellett.

2.7. **A kamatkiadások és -bevételek alakulása**

A központi költségvetés adósságának alakulásához kapcsolódó, 692,6 Mrd Ft összegű kamatkiadások⁹ – a 2012. évi korábbi hó végi adatokhoz hasonlóan – jelentősen meghaladják az előirányzat időarányos részét 2012. év első félévének a végén. A kamatkiadások első félévi mértéke a tervezett összeg (1065,0 Mrd Ft) 65%-át tette ki. A kamatkiadásokat a korábbi – akár több évvel korábban a portfolióba került – adósságelemek kamatfizetési jellemzői határozzák meg, az eltérés a tervezetthez képest eltérően alakuló kamatszintekből (pl. piaci kibocsátású állampapírok hozamának tervezetthez képest eltérő alakulása a kockázati felárak mozgásához kapcsolódóan) és az árfolyamváltozásból adódik. (A II. negyedévi kiadások alacsonyabbak az I. negyedévi adatokhoz képest.)

A 67,2 Mrd Ft összegű kamatbevételek¹⁰ az időarányoshoz képest jelentősen magasabbak, 113,3%-át tették ki az előirányzatnak (59,3 Mrd Ft) június végén.

Az év hátralévő részében a külső és belső gazdasági környezet okozta bizonytalanságok következtében továbbra a forint/euró árfolyam jelentős volatilitása, ingadozása várható, azaz az I. féléves árfolyamcsökkenés nem tekinthető véglegesnek. A Kormány és az EU/IMF közötti, tervezett megállapodás ugyanakkor a kamatkiadások túlteljesülésének kockázatát mérsékelheti az árfolyam további erősödése és a kockázati felárak csökkenése révén. A fennálló kockázatokból eredő nettó kamattöbblet a **98,0 Mrd Ft összegű kamatkockázati tartalék fedezetet nyújthat.**

2.8. **A költségvetési szervek és a fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei és kiadásai**

A központi kormányzat I-VI. havi előzetes mérlege tartalmazza a költségvetési törvény címrendje szerinti összes fejezetet.

A 2012. évi eredeti saját **bevételi** előirányzat ezek vonatkozásában 2495,9 Mrd Ft, az I-VI. havi teljesítés 1097,8 Mrd Ft, azaz 44% (az előző évi azonos időszakban 45% volt). Ezen előirányzatok teljesítését nagyban befolyásolja, hogy a Nemzetgazdasági Minisztérium az eredeti előirányzatokat a fejezetek tekintetében 487,1 Mrd Ft-tal az UF fejezet maradványa nélkül (358,6 Mrd Ft) módosította a múlt évi előirányzat-maradvány felhasználását lehetővé téve. Ebből adódóan az NGM a költségvetési fejezetekre vonatkozóan 2824,0 Mrd Ft éves várható teljesítést jelzett, ami az eredeti előirányzathoz képest 113,1%.

A XIX. Uniós fejlesztések fejezet nélkül számított bevételi előirányzatok vonatkozásában az eredeti előirányzat 1126,5 Mrd Ft, az I-VI. havi teljesítés 728,4 Mrd Ft, 64,7%, az aktuális előirányzathoz, 1373,4 Mrd Ft-hoz képest 53,0%. Az időarányos teljesítés a várható teljesítéshez viszonyítva 42,4%.

A bevételek esetében az alulteljesítés kockázata (azonos ütemű teljesülést feltételezve) az eredeti előirányzathoz képest 300,2 Mrd Ft, a módosított előirányzathoz viszonyítva 566,9 Mrd Ft. (Az UF fejezet nélkül számítva viszont bevételi túlteljesítés prognosztizálható, az eredeti előirányzathoz képest 330,3 Mrd Ft, a módosítottéhoz képest 83,5 Mrd Ft értékben.)

⁹ A XLI. Adósságszolgálatlaltal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet 3. Adósság és követeléskezelés egyéb kiadásai cím, illetve a 6. Kamat kockázati tartalék cím kiadásai nélkül.

¹⁰ A XLI. fejezetben megjelenő bevételek

A **kiadási** előirányzat 4883,0 Mrd Ft, az I-VI. havi teljesítés 2356,8 Mrd Ft, 48,3% (az előző évi azonos időszakban 49,2% volt). Az NGM által a költségvetési fejezetekre vonatkozóan jelzett éves várható teljesítés 5285,5 Mrd Ft, az eredeti előirányzathoz képest 108,2%.

A kiadási túlteljesítést torzítja a fejezetek közötti pénzeszköz-átadás és a maradvány-felhasználás, amelyek fejezetek közötti megoszlása nem ismert. (A fejezetek közötti előirányzat átadás kiadást nem jelent.)

Az Unió fejlesztések fejezet nélküli eredeti kiadási előirányzat 3320,5 Mrd Ft, az időarányos teljesítés 1908,6 Mrd Ft, 57,5%, az aktuális előirányzathoz (4074,7 Mrd Ft) képest 46,8%. Az időarányos teljesítés a várható teljesítéshez viszonyítva 47,7%.

A várható éves teljesítés (4003,6 Mrd Ft) az eredeti előirányzathoz képest 120,6%, amely jelentős kiadási túllépést jelent.

A fejezetek kiadásaikat jellemzően időarányosan teljesítették, egyes intézmények (pl. PSZÁF 36,8%, KEHI 40,7%), valamint a ME (27%), az NFM (35,8%), az UF (25,9%), a GVH (39,5%), az MTA (38,9%) és az MMA (9,4%) fejezetek kifizetése marad csak el az éves aktuális előirányzat felétől.

A kiadások időarányos teljesítése közel 50%, azonban a fejezeti kezelésű előirányzatok esetében azok felhasználása jellemzően nem időarányosan történik, hanem év végén, a 4. negyedévben jelentkezik nagyobb arányú kifizetés. A rendelkezésünkre álló teljesítési adatok alapján több fejezetnél valószínűsíthető a kifizetések év végi jelentkezése.

A kiadások esetében a túlteljesítés kockázata (azonos ütemű teljesülést feltételezve) a módosított előirányzathoz képest 1090,9 Mrd Ft, viszont az eredeti előirányzathoz képest 169,4 Mrd Ft-os a várható alulteljesítés. (Az UF fejezet nélkül számítva az eredeti előirányzathoz képest 469,7 Mrd Ft kiadási túllépés, a módosítotthoz képest 257,5 Mrd Ft megtakarítás prognosztizálható.)

A I-VI. havi teljesítési adatok alapján mind a bevételi, mind a kiadási előirányzatok esetében az időarányos teljesítés elmarad az NGM által közölt várható éves teljesítéstől (a bevételeknél 42,4%, a kiadásoknál 47,7%).

A költségvetési hiánycél biztosítása érdekében hozott intézkedésekre a fejezetek elkészítették az 1334/2011. (X. 13.) és az 1365/2011. (XI. 8.) Korm. határozatok alapján a költségvetési törvényjavaslatban érvényesített megtakarításokhoz, az intézmény- és feladatfelülvizsgálati programhoz az ütemtervet, intézkedési tervet.

A fejezetek teljesítették a költségvetési hiánycél biztosítása érdekében a Széll Kálmán Terv kiterjesztése keretében megvalósítandó egyes intézkedésekről szóló 1122/2012. (IV. 25.), illetve az azt módosító 1152/2012. (V. 16.) Korm. határozatokban előírt zárolási kötelezettségeket, összesen 32,4 Mrd Ft értékben. (Az alkotmányos fejezeteket nem érintették a takarékosági intézkedéseket előíró kormányhatározatok.) A zárolt összegek bázisba építése megtörtént.

2.9. Az uniós elszámolások

A XIX. Uniós fejlesztések fejezet fejezeti kezelésű előirányzatai részére 2012 I. félévére megtervezett kiadási főösszeg 548,5 Mrd Ft, a bevételi főösszeg 426,5 Mrd Ft. (A fejezet havi tervezési adatokkal rendelkezik, amelyeket a tényleges adatok tükrében korrigál.) A 2012. I. féléves előirányzatának halmozott forgalma az NFÜ¹¹ adatszolgáltatása alapján a kiadásoknál 442,0 Mrd Ft-ra (79,9%), a bevételeknél 374,0 Mrd Ft-ra (87,7%) teljesült.

A kiadást illetően 2012. első negyedévében a tervezetthez képest mutatkozó 32,8%-os eltérés az év első félévére 19,4%-ra mérséklődött, ennek ellenére még mindig jelentős a kifizetések tervezetthez mért elmaradása.

Az NSRK¹² előirányzatainak 2012. I. félévi tervezett kiadása 533,6 Mrd Ft volt, amely 79,9%-on, 426,6 Mrd Ft-ra teljesült, az első negyedévhez mérten mérsékelten javult, de jelentős változás nem következett be. (Az első negyedévi teljesülés 67,9%-os, 182,6 Mrd Ft volt.)

A pénzügyi előrehaladás tekintetében jelentős különbségek tapasztalhatók az OP-k, azokon belül az egyes prioritások között. Az egyes NSRK programok kifizetéseinek 2012. első félévi alakulását a 3. sz. ábra mutatja be.

Továbbra is a GOP¹³ és TÁMOP¹⁴ előirányzatok teljesítése a legjobb, a GOP projektek kifizetései meghaladták a tervezett szintet (110,3%), a TÁMOP esetében pedig ahhoz közeli szinten (97,4%) teljesültek. A TIOP¹⁵ (82,8%) és az RFOP (78,9%) esetében volt még az átlagos szinthez közeli a lemaradás a kifizetések tekintetében¹⁶, egyébként minden esetben továbbra is 10%-ot meghaladó eltérés volt tapasztalható. Az EKOP¹⁷ előirányzat tekintetében legnagyobb a kimutatott különbség, a tervezett kiadásokhoz képest mindössze 32,5%-os volt a teljesítés, a már első negyedévben is tapasztalt lemaradás tovább romlott (I. negyedévben 36,8%-os volt a teljesülés).

A kifizetések elmaradására a tervezettnél kevesebb forráslehívás, a kedvezményezettek kedvezőtlenebb pénzügyi helyzete, az elhúzódó közbeszerzési eljárások és a nem megfelelő projekt-előkészítések adnak magyarázatot.

Az NSRK-n kívüli, egyéb uniós előirányzatok közül a Kohéziós Alapból megvalósuló projektek esetében az év első negyedében még elmaradás volt tapasztalható, ez a tendencia a programok zárásához kapcsolódóan az első félévre a kiadási terv mintegy 2,5-szeres túlteljesítésével megfordult.

Az ETE¹⁸ kapcsán a megyei önkormányzatok konszolidációja következtében az első negyedévben még jelentős számú projekt megvalósítása késett, ami azonban a 2012. június 30-ig teljesített kifizetések adatai alapján megszűnt. Az előirányzatról a kifizetések az év második negyedévében felgyorsultak és a tervezett értéknek a 3,8-szorosát érték el.

¹¹ Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

¹² Nemzeti Stratégiai Referenciakeret

¹³ Gazdaságfejlesztés Operatív Program

¹⁴ Társadalmi Megújulás Operatív Program

¹⁵ Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program

¹⁶ Regionális Fejlesztési Operatív Program

¹⁷ Elektronikus Közigazgatás Operatív Program

¹⁸ Európai Területi Együttműködés

A Norvég Alap támogatásából megvalósuló projektek előirányzatának első féléves tervezett kiadása 2,5 Mrd Ft, a 2012. félévi teljesülés ennek 60%-a, amely a negyedéves adatoktól (31%-os teljesítés) elmozdult ugyan, de még mindig alacsonynak mondható. Az eltérés egyik oka továbbra is az eredetileg tervezett 2012. április 30-i végső elszámolás benyújtási határidejének kitolódása, amely alapján a kifizetések az egész év folyamán lehetségesek lesznek, így azokra a későbbiek során is sor kerülhet.

A Svájci Alap támogatásából megvalósuló projektek kiadásainak első negyedéves teljesülése több mint a duplájára nőtt, de az első félévre tervezett szinttől még mindig lényegesen (több mint 60%-kal) eltér, a kifizetések a tervezettnél lényegesen lassabban valósulnak meg.

A kifizetések elmaradása egyben a tervezett bevételek teljesülésének csökkenését is eredményezte.

A bevételek I. féléves halmozott forgalma az aktuális előirányzathoz képest 87,7%-ra teljesült, ami az első negyedévi 96,3%-os teljesítés alatt maradt. A bevételek teljesülésénél figyelembe kell venni, hogy azok a tényleges kiadást követően kerülhetnek lehívásra a Közösségi Hozzájárulások Rendezése (KHR) során.

A 2012. első félévi összesített kifizetési adatok tervtől való elmaradása nemcsak a kifizetések gyorsításának szükségességét jelzi, hanem azt is, hogy az év második felében a teljesítési adatok tervhez történő igazítása kockázatot rejt magában. A kifizetések első félévi elmaradása miatt az év második felében az NSRK esetében az első félévben teljesített kifizetések közel kétszeresét kell teljesíteni ahhoz, hogy a kiadási előirányzat tartható legyen, amelynek a kockázata nagy. (A második félévben 812,7 Mrd Ft kifizetést kell ahhoz teljesíteni, hogy a fejezet kiadási előirányzata 1239,2 Mrd Ft-ra teljesülhessen.)

Az uniós társfinanszírozású programok kiadásai (és az ezekhez kapcsolódó uniós bevételek) általában a **programozási periódus évei között nem egyenletesen oszlanak meg**. A programozási periódus kezdetén jellemzően alacsonyabb szintű a kifizetés, a forrásfelhasználás, annak második felében a teljesítések felgyorsulásával magasabb a kifizetések és az uniótól érkező bevételek összege is.

Az **európai uniós támogatásokon belül a NSRK-ra** teljesített kumulált kifizetések 2007-től 2012. első öt hónapjának végéig jelentősen elmaradtak az időarányostól, a 2007-2013-as európai uniós költségvetési periódusban hazánk számára rendelkezésre álló 8209 Mrd Ft összegű keret mintegy 30%-át érték el, jelentős előremozdulás az év első feléig sem történt. A fennmaradó rész (jelenleg 70% körüli) kifizetését 2015. év végéig kell teljesíteni.

Az NSRK fejlesztési forrásai kifizetésének gyorsításához szükséges feladatokról a 1423/2011. (XII. 6.) Korm. határozat döntött, melynek végrehajtása folyamatban van. A kifizetések felgyorsítására számos egyszerűsítési-könnyítési feltétel épült be a rendszerbe, mint pl. előleg mértékének növelése, előleggel való elszámolás idejének kitolása, egyszerűsítés a közbeszerzési eljárások lefolytatásához, rövid ügyintézési időszakok stb. A kifizetések gyorsítását szolgálhatja az önkormányzatok és társulásaik európai uniós fejlesztési pályázatait saját forrás kiegészítésének támogatása.

A 2007-2013-as programozási időszak vége felé közeledve egyre növekvő **kockázatot** hordoz, hogy az Európai Bizottság 7 évre Magyarország számára biztosított kötelezettségvállalási kereteit forrásvesztés nélkül fel tudjuk használni. Tekintettel az n+2, n+3 szabályra, a kötelezettségvállalásokat követő második, illetve harmadik év végéig az EU Bizottság automatikusan visszavonja az operatív programra vonatkozó költségvetési köte-

lezettségvállalás azon részét, amelyet nem használtak fel az előfinanszírozás vagy az időközi kifizetések teljesítésére, illetve amelyre nem nyújtottak be kifizetési kérelmet. Az egyes Operatív Programok éves keretének megfelelő összeg legfeljebb az adott évet követő második év végéig (2010-et illetően az azt követő harmadik év végéig) hívható le, utána elveszik.

A 2012. évi költségvetésről szóló tv. alapján az EU-val kapcsolatos tételek központi költségvetési támogatásának 55%-át az NSRF (Új Magyarország Fejlesztési Terv/Új Széchenyi Terv) előirányzatok, 23%-át az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program, 11%-át a Kohéziós Alap projektek adják.

2007-től a 2011. év végéig az ÚMVP rendelkezésére álló keret 76,6%-át kötötték le szerződéssel 1127,4 Mrd Ft (4275,8 M EUR) összegben, így a kötelezettségvállalások tekintetében a teljesítés közelít az időarányoshoz. A kifizetések teljesítése azonban elmarad az időarányostól, mivel 2007-től a 2011. év végéig a teljes keret 44,6%-át érte el, 656,3 Mrd Ft (1539,3 M EUR) összegben. 2012. első felében további mintegy 115 Mrd Ft kifizetés történt, ezzel a tervezett kiadási előirányzat 49,3%-ra teljesült, ami időarányosnak tekinthető.

A központi költségvetés előzetes mérlegében a XLII. fejezetben jelennek meg az egyéb uniós bevételek címen az **EU-val való elszámolások**. Az egyéb uniós bevételek 2012. évi előirányzata 48,6 Mrd Ft, melyből az év első felében 12,1 Mrd Ft realizálódott, az előirányzat 24,8%-a. Az egyes havi teljesítések közül a januári volt kimagasló, amely az előirányzat 14,1%-ának teljesülését jelentette, egyébként 1-3% közötti havi teljesítések történtek. Az előirányzat összességében jelentős eltérést mutat az időarányos teljesítéstől, valamint az előző év azonos időszakától (31,3%), ugyanakkor az ezen a címen befolyt bevétel összege 1,9 Mrd Ft-tal magasabb az egy évvel korábbinál. A bevételi jogcím csoporton belül a Vám és cukorágazati hozzájárulás visszatérítése előirányzat teljesülése magasabb, mint az időarányos (53,5%), az Uniós támogatások utólagos megtérítése előirányzat viszont jelentős elmaradást mutat, mivel az év első félévében az éves előirányzatnak mindössze 18,4%-a teljesült.

Az Uniós támogatások utólagos megtérítése alcímen a bevételek beérkezésének ütemezése nehezen becsülhető, a bevételek beérkezése függ a 2004-2006-os programozási periódus programjai esetében a KH által benyújtott záró-elszámolásokat követően a program EU Bizottság általi lezárásának időpontjától. Összefügg továbbá a korábban tisztán központi költségvetési támogatásból megvalósuló, majd uniós finanszírozásba bevont projektek utólagosan elszámolt uniós bevételeinél a kedvezményezett által az elmúlt időszokról történő elszámolások benyújtásának időpontjától. Az NFT I. OP-k záró pénzügyi beszámolóinak EU Bizottság általi elfogadásáig visszatartott 5%-os EU-s finanszírozási hányad átutalásával összefüggésben a 2012-re tervezett bevétel egy része már 2011. decemberben teljesült.

Magyarország hozzájárulása az EU költségvetéséhez a XLII. fejezetben „A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai” a 37. címen jelenik meg, melynek 2012. évre tervezett összege 264,3 Mrd Ft volt. Az év első félévében teljesített 187,9 Mrd Ft-os befizetés az előirányzat 71,1%-át jelenti, amely jelentősen meghaladja az időarányos értéket, illetve az összege 57,5 Mrd Ft-tal magasabb az egy évvel korábban eddig az időszakig befizetett hozzájárulásnál.

Magyarország 2012 májusáig a 2011. áprilisi Konvergencia Programban szereplő makrogazdasági pálya alapján fizette a tagdíjat (308 Mrd Ft). A 2012. évi költségvetési tervezés viszont az áprilisinél kedvezőtlenebb makrogazdasági feltételek alapján kalkulálta a tagdíjbefizetés előirányzatát (264 Mrd Ft). Minden évben április-május hónapokban történik a következő évi hozzájárulás összegének a megállapítása, illetve ezt követően évente akár többször is az adott évi befizetés korrekciója. Amíg az EU Parlament által elfogadásra nem kerül az új összeg, Magyarország a korábban megállapított magasabb összegű éves hozzájárulás alapján fizet. A döntés szeptemberre várható. Bár júniusban és – az NGM tá-

jékoztatása szerint – júliusban is az erre az évre megállapított magasabb összegű tagdíj havi összegének felét kellett fizetni (23,0-25,0 Mrd Ft helyett 12,0-13,0 Mrd Ft-ot), de októbertől – akár visszatérítés formájában – a csökkentett éves tagdíj 1 hónapra jutó összegét kellene fizetni (a 2012. évi Konvergencia Program szerint 248,0 Mrd Ft az éves tagdíj).

2.10. A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai

A Nyugdíjbiztosítási Alap (Ny. Alap) bevételei 1378,3 Mrd Ft-ban, azaz a törvényi előirányzat 50,1%-ában, időarányosan teljesültek.

Az Ny. Alap költségvetésének a szerkezetében (kiadási és bevételi oldalon) jelentős változás valósult meg 2012-ben. Az Ny. Alap nyugellátási kiadásai csak az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltöttek, illetve a hozzátartozók ellátásait tartalmazza. A rokkantsági, rehabilitációs ellátások kiadása az E. Alapba, a korhatár betöltése előtt nyújtott nyugdíjak a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alapba kerültek. A profiltisztítás nem teljes körű, hiszen ezen ellátásokkal összefüggésben az Alap költségvetése pénzeszköz átadást tartalmaz mind az E. Alap (eredeti előirányzat 158,8 Mrd Ft), mind a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap (17,7 Mrd Ft) részére.

A Nyugdíjbiztosítási Alap 2012. I-VI. havi kiadása 1392,0 Mrd Ft, amely az éves törvényi előirányzat 50,6%-os felhasználását jelenti. A kiadások döntő hányadát (93%-át) kitevő nyugellátások kiadásaira 1295,0 Mrd Ft-ot, az éves törvényi előirányzat 50,7%-át fordították az első félévben. Az infláció tervezett meghaladó alakulása esetén, a Kormány novemberben kiigazítást végez. Jelenleg az infláció kb. 1%-ponttal haladja meg a tervezett 4,2%-ot, így a kiigazítás mintegy 25,0 Mrd Ft összegű többletkiadást jelentene.

Az első félévet a nyugellátási kiadások időarányos, előirányzatot meghaladó teljesülése miatt az Alap – a tervezett egyensúlyi helyzete helyett – 13,7 Mrd Ft deficittal zárta, ami az Alap év végi nullszaldós egyenlegcélja szempontjából is kockázatot jelent.

Az **Egészségbiztosítási Alap** első féléves bevételeinek összege 866,4 Mrd Ft, amely az időarányos előirányzatot 1%-kal meghaladóan teljesült. A szolidaritási hozzájárulási adó és egészségbiztosítási járulékok bevételei 1,7%-kal elmaradtak, amelyet pótolnak a gyógyszer-gyártók és forgalmazók befizetéseinek időarányoshoz viszonyított 22%-os és a baleseti adó bevétel 13,7%-os túlteljesítései.

Az Egészségbiztosítási Alap első féléves kiadásai 856,1 Mrd Ft-ot tettek ki, ami a tervezett előirányzat 49,3%-a.

Az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásainak a kiadása 275,9 Mrd Ft-ra, a tervezett összeg 49,7%-ára teljesültek. A táppénznél tapasztalható megtakarítás és a rokkantsági rehabilitációs ellátások túllépése kiegyenlíti egymást, a pénzbeli ellátások várható értéke megközelítőleg a tervezett értéken alakul.

A táppénz 28,0 Mrd Ft-ban, 38,3%-ban teljesült. Az előirányzattól jelentősen elmaradó teljesítés oka, hogy az előirányzat a 2011. évi teljesítést (65,5 Mrd Ft) jelentősen, 11,5%-kal meghaladja, miközben a táppénz kiadást a 2011. évi jogszabályváltozások tovább csökkentik.

Az egészségbiztosítás természetbeni ellátásainak kiadásai az első félévben 570,7 Mrd Ft-ot tettek ki, ami az éves tervezett előirányzat 48,9%-a. Az egészségbiztosítás természetbeni ellátásainak kiadásain belül a legnagyobb jogcímcsoport 824,9 Mrd Ft-tal a gyógyító megelőző ellátás. Az első félévi kiadása az előirányzott összeg 45,8%-ára teljesült. Az időarányos kiadási lemaradás összege 34,7 Mrd Ft. A gyógyszer-támogatás kiadásain

7,9%-os (22,0 Mrd Ft-os), a gyógyászati segédeszköz támogatáson 8,6%-os (3,7 Mrd Ft) időarányoshoz viszonyított többletkiadás jelentkezik. A gyógyszer-támogatások körében olyan új intézkedések lépnek hatályba az év folyamán, amelyek a kiszámíthatatlan fogyasztói magatartás miatt kevésbé számszerűsíthetőek (gyógyszerátsorolás a gyógyító-megelőző ellátásokhoz tartozó speciális finanszírozású fekvőbeteg ellátások közé, beteg-együttműködési rendszer kialakítása pl. az inzulinkészítmények hatékonyabb felhasználása érdekében, egyszerre csak egyhavi gyógyszer mennyiség kiváltása stb.), így az év végi túllépés nem becsülhető.

Az Alap költségvetését 35,3 Mrd Ft hiánnyal tervezték, ehhez képest az első félév végén a bevételek 1%-os túlteljesülése és a kiadások 0,7%-os alulteljesülése eredményeképpen 10,4 Mrd Ft többletet mutat.

2.11. Az elkülönített állami pénzalapok

Az **elkülönített állami pénzalapok** költségvetése az államháztartás egyenlegét előirányzati szinten 67,2 Mrd Ft-tal, az első félévi teljesítés alapján 77,9 Mrd Ft-tal javítják.

Az **elkülönített állami pénzalapok esetében sem a bevételi, sem a kiadási oldalon nem jelentkezik olyan kockázat**, amely az államháztartási hiánycél betartását kedvezőtlenül befolyásolhatná.

A **Nemzeti Foglalkoztatási Alap** bevételei 181,0 Mrd Ft-ra, a tervezett érték 49,9%-ra teljesültek. Ezen belül a járulék bevételek 139,0 Mrd Ft-ban, azaz 56,5%-ban teljesültek. A kiadások féléves összege 135,5 Mrd Ft, a tervezett kiadások 41,2%-a volt.

2.12. A helyi önkormányzatok befizetései, támogatásai és helyben maradó személyi jövedelemadója

A helyi önkormányzatok befizetéseinek I-VI. havi teljesítési adatai (6,6 Mrd Ft) 76,1%-kal meghaladják az NGM által jelzett 2012. évi várható teljesítést (3,7 Mrd Ft). Ezen sor az önkormányzatok tárgyévet megelőző évi – államháztartásból származó – támogatásainak jogtalanul igénybe vett és a tárgyévben a központi költségvetésbe visszafizetett hozzájárulások és támogatások összegeit tartalmazza, valamint ezek igénybevételi, kiegészítő és késedelmi kamatát. Ennek mértékét a mindenkori zárszámadási törvény tartalmazza. A várható teljesítés csak széles hibahatárok között adható meg. A helyi önkormányzatok támogatásai időarányosan teljesültek (525,4 Mrd Ft, 50,4%) az eredeti előirányzathoz (1041,9 Mrd Ft) képest. A módosított előirányzathoz (1081,4 Mrd Ft) viszonyítva nem érik el az időarányos mértéket (48,6%).

Az állam és az önkormányzatok közötti feladat ellátási struktúra 2012-ben jelentősen átalakul a megyei önkormányzatok konszolidációjáról, a megyei önkormányzati intézmények és a Fővárosi Önkormányzat egyes egészségügyi intézményeinek átvételéről szóló 2011. évi CLIV. törvényben meghatározott intézményátvételek következtében. 2012. január 1-jei határidővel állami tulajdonba kerültek a megyei önkormányzatok fenntartásában lévő intézmények, a Fővárosi Önkormányzat fenntartásában lévő egészségügyi intézmények. A települési önkormányzatok fekvőbeteg-szakellátó intézményeinek átvételéről és az átvételhez kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi XXXVIII. törvény értelmében 2012. május 1-jével a települési önkormányzatok fekvőbeteg-szakellátó intézményei is a magyar államhoz kerültek.

Ezen intézmények átadás-átvétele a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet (GYEMSZI) – mint az EMMI háttérintézménye – tájékoztatása szerint a jogszabályban előírt határidőben megtörtént. A tájékoztatás alapján azonban kockázatot jelent, hogy a 2012 májusában átvett intézmények adósságrendezésével összefüggésben nem készült jogszabály annak meghatározására, hogy milyen típusú adósságot vállal át az állam, és azt hogyan rendezi. Az adósság nagyságáról sem áll rendelkezésre információ. Jelentős változás, hogy 2012-től a Stabilitási törvény előírása alapján az önkormányzat adósságot keletkeztető ügyletet érvényesen csak a Kormány előzetes hozzájárulásával köthet.

Budapest, 2012. július 18.

Táblázatok

1. sz. táblázat

A 2012. évi költségvetést megalapozó makrogazdasági paraméterek előrejelzéseinek változása 2011 szeptembere és 2012 májusa között

(%)

Megnevezés	Prognózisok				Eltérés
	2012. évi benyújtott Költségvetés 2011.09.16	2012. évi elfogadott költségvetés (EDP jelentés) 2011. dec.	2012. évi Konvergencia program 2012.04.15	2013. évi költségvetési törvényjavaslat 2012.05.31	2013. évi ktgv. tvjav. - 2012. évi benyújtott költségvetés
GDP	1,5	0,5	0,1	0,1	-1,4
Belföldi felhasználás	0,6	-1,8	-1,3	-2,0	-2,6
Háztartások fogyasztása		-1,0	-1,2	-1,2	-1,2
ebből: Házt. Fogy. kiadása	0,2	-1,1	-1,4	-1,4	-1,6
Közösségi fogyasztás*		-1,0	-0,7	-1,0	0,0
ebből: Közösségi fogy. kiadás	-0,2				
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	3,2	-2,0	-2,3	-2,3	-5,5
Export	8,4	6,0	4,7	4,7	-3,7
Import	8,1	4,1	2,8	2,8	-5,3
Infláció	4,2	4,2	5,2	5,2	1,0
Egy keresőre jutó reálbér	-2,3	-3,1	-3,2	-3,2	-0,9
Munkanélküliségi ráta	11,0	11,0	10,9	10,9	-0,1
Foglalkoztatottak száma	1,5	1,1	1,2	1,2	-0,3
Bruttó átlagkereset	2,5	4,3	4,3	4,3	1,8
Nettó átlagkereset	1,8	1,7	1,7	1,7	-0,1
Bruttó adósságráta	71,8	73,9	78,4	78,4	6,6
ÁHT ESA hiány a GDP %-ában	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	0,0

*/Eltérés: 2013. évi költségvetési törvényjavaslat - 2012.évi elfogadott költségvetés

Források a táblázat fejrészében találhatók.

Intézmények makrogazdasági, monetáris és fiskális mutatószámokra vonatkozó előrejelzései (2012. május-június)

%

Megnevezés	KSH 2012 I-IV/V.hó	NGM	MNB	Századvég	GKI	KOPINT- TÁRKI	Pénzügykutató
		2012. június 2012. év prognózis	2012.06.28 2012. év prognózis	2012.06.19. 2012. év prognózis	2012.06.25 2012. év prognózis	2012.07.03 2011. év Prognózis	2012.03.22 2012. év prognózis
GDP	-0,7	0,1	-0,8	-0,8	-1,5	-1,0	-0,7
Belföldi felhasználás	-3,0	-2,0	-2,4		-4,0	-2,5	
Háztartások fogyasztása	-0,7	-1,2			-2,5	-1,4	-1,6
ebből: Házt. fogy. kiadása	-0,2	-1,4	-1,0	-0,6			
Közösségi fogyasztás	1,0	-1,0				-1,5	
ebből: Közösségi fogy. kiadás			-3,4	n. a.			
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	-14,4	-2,3	-4,1	-6,2	-4,0	-7,0	-1,5
Export	1,9	4,7	4,4	3,6	4**	3,0	6,0
Import	-0,3	2,8	3,1	1,8	2**	1,0	5,0
Infláció (maginfláció)	5,6	5,2	5,3 (4,9)	5,2	5,7	5,5	5,5
Egy keresőre jutó reálbér*/***		-3,2	-3,2	n. a.	-3,5	-4,1	-5,4
Munkanélküliségi ráta	11,2	10,9	n. a.	11,0	11,0	11,0	11,1
Bruttó átlagkereset	3,9	4,3	3,8	3,0	3,2	4,0	8,0
Nettó átlagkereset***	1,1	1,7					
Foglalkoztatottak száma	1,7	1,2	0,9			-0,2	1,5
Bruttó adósságráta		78,4				80,0	
ÁHT ESA hiány a GDP %-ában		-2,5	-3,6 (-2,7)	-2,7	-2,5	-2,9	-3,5
Folyó fiz. m. egyenleg GDP %-ában		3,4	2,8	1,7	3,7	3,5	

Megjegyzések:

*/ MNB, GKI: lakossági reáljövedelem

**/ Áruforgalom folyóáron, euróban.

***/Családi adókedvezmény nélkül.

**Intézmények makrogazdasági, monetáris és fiskális mutatószámokra vonatkozó előrejelzései
(2012. május-június)**

%

Megnevezés	OECD	EU	IMF	Világbank
	2012.05.22	2012. május	2012. április	2012. június
	2012. év prognózis	2012. év prognózis	2012. év prognózis	2012. év prognózis
GDP	-1,5	-0,3	0	-0,4
Belföldi felhasználás	-3,1			
Háztartások fogyasztása	-1,9	-1,5		
ebből: Házt. fogy. kiadása				
Közösségi fogyasztás	-1,7	-3,1		
ebből: Közösségi fogy. kiadás				
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	-5,4	-2,3		
Export	4,8	5,4		
Import	3,4	4		
Infláció (maginfláció)	5,7	5,5	5,2	
Egy keresőre jutó reálbér*/***				
Munkanélküliségi ráta	12	10,6	11,5	
Bruttó átlagkereset				
Nettó átlagkereset***				
Foglalkoztatottak száma		1		
Bruttó adósságráta	84,8	78,5		
ÁHT ESA hiány a GDP %-ában	-3	-2,5		
Folyó fiz. m. egyenleg GDP %-ában	2,7	1,9	3,3	

3. sz. táblázat

A központi alrendszer főbb kiadási és bevételi adatai (Mrd Ft)

Bevételek	2011. I-XII. hó teljesítés	2012. évi előirányzat	I-VI. hó teljesítés	I-VI. hó teljesítés/ előirányzat
Központi költségvetés	8 355,5	9 452,8	4 299,2	45,5%
Elkülönített állami pénzalapok	426,6	438,5	235,5	53,7%
Társadalombiztosítási alapok	4 452,4	4 449,7	2 244,8	50,4%
Kiadások	2011. I-XII. hó	2012. évi előirányzat	I-VI. hó teljesítés	I-VI. hó teljesítés/ előirányzat
Központi költségvetés	10 074,6	10 046,6	4 891,4	48,7%
Elkülönített állami pénzalapok	359,4	385,5	157,6	40,9%
Társadalombiztosítási alapok	4 535,7	4 485,0	2 248,1	50,1%
Egyenlegek pénzforgalmi szemléletben				
Központi költségvetés	-1 719,1	-593,8	-592,3	99,7%
Elkülönített állami pénzalapok	67,2	53,0	77,9	147,0%
Társadalombiztosítási alapok	-83,3	-35,3	-3,3	9,5%
Központi alrendszer összesen	-1 735,1	-576,2	-517,7	89,9%

A központi alrendszer adósságának alakulása (Mrd Ft)

Adósság összetétele	2011. dec.	2012. márc.	2012. jún.
Forintadósság	10 362,2	11 060,8	11 149,1
Devizadósság	10 593,3	9 820,4	9 472,5
Mindösszesen	20 955,5	20 826,8	20 621,6

Forrás: Államadósság Kezelő Központ Zrt. honlapja (www.akk.hu)

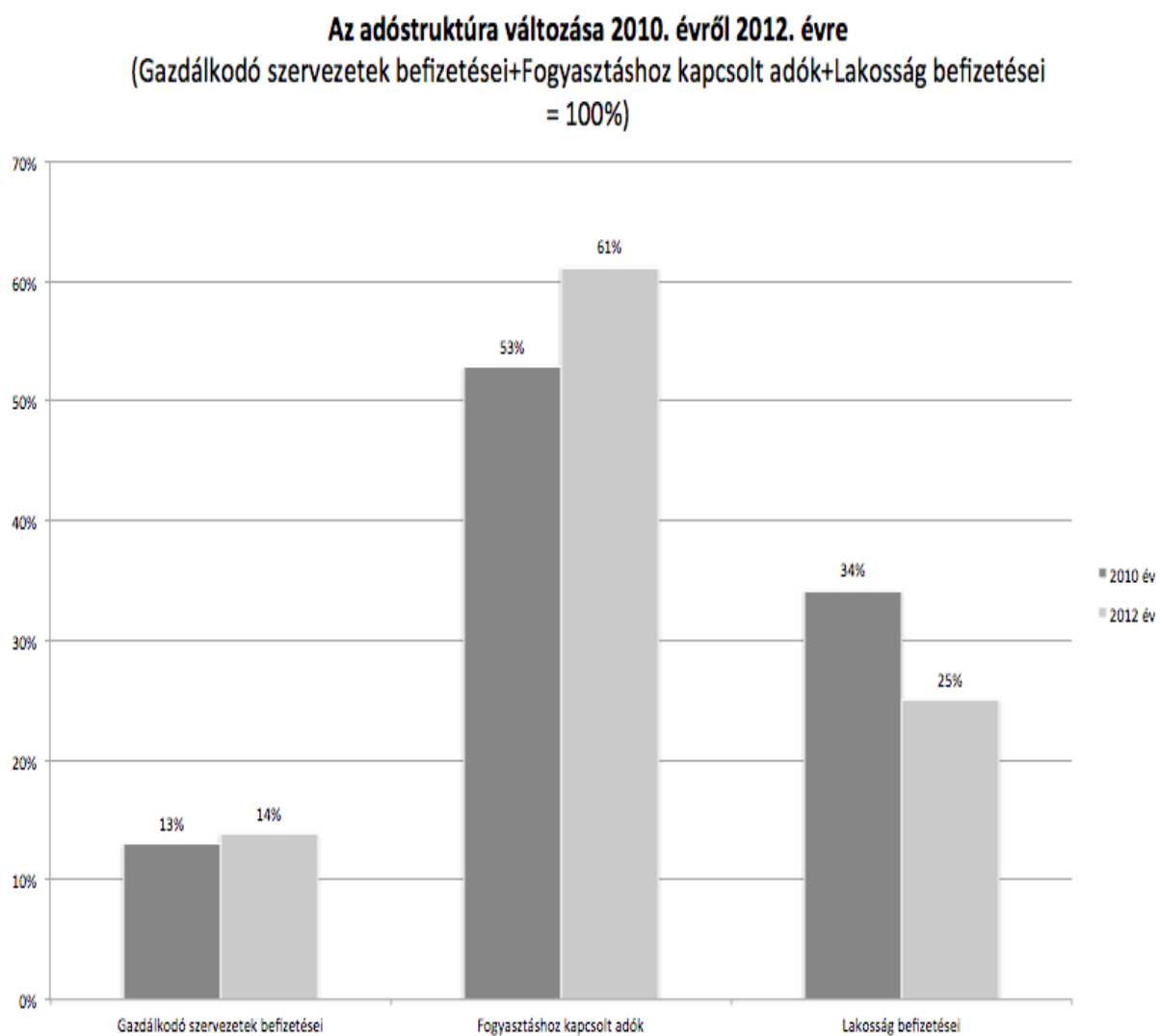
5. sz. táblázat

A központi költségvetés közvetlen kiadásai (Mrd Ft)

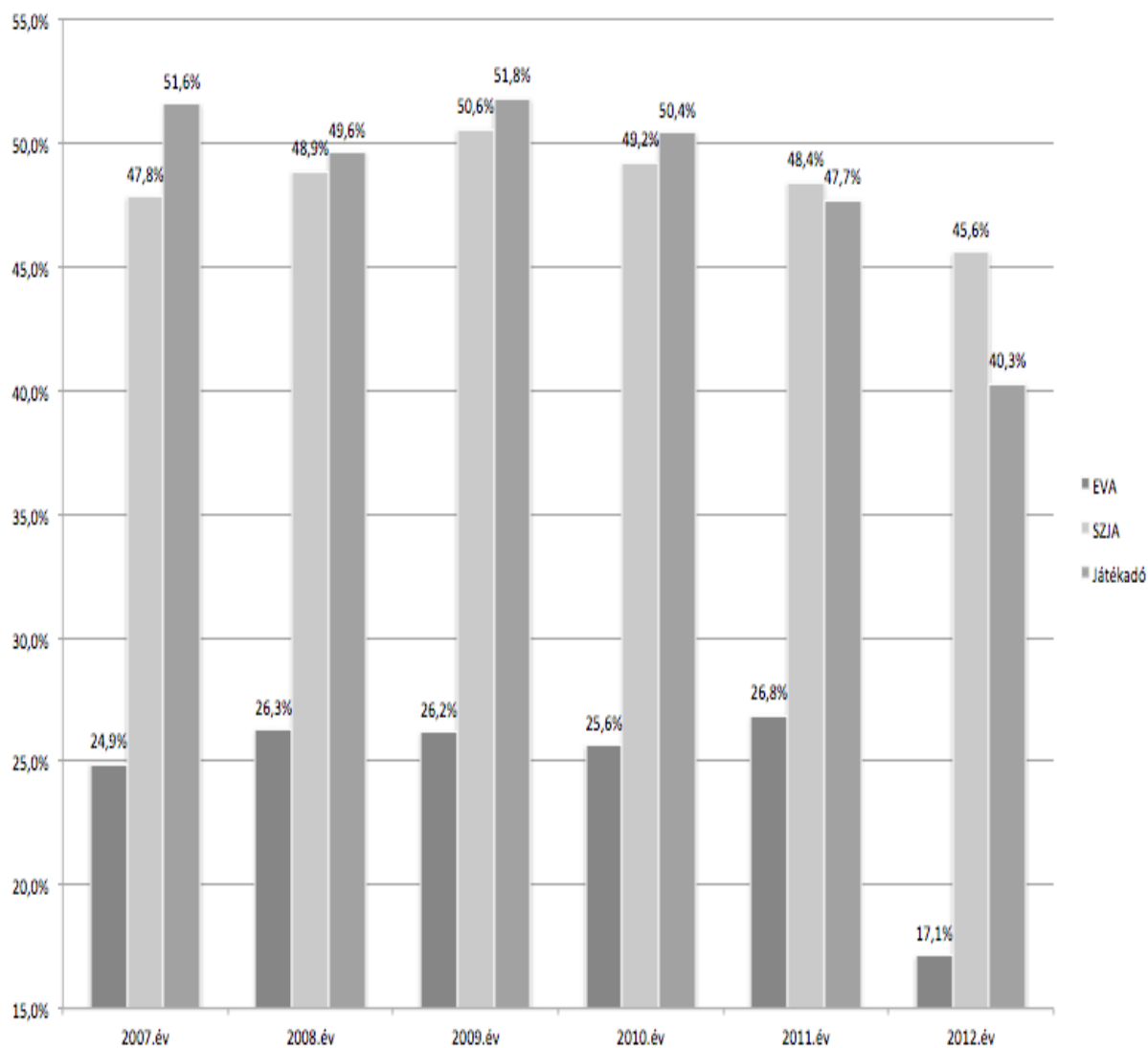
KIADÁSOK	2011. I-XII. hó	2012. évi előirányzat	I-VI. hó	I-VI. hó teljesí- tés/előirányza t
Egyedi és normatív támogatások	212,0	234,5	129,9	54,7%
Közszolgálati műsorszolgáltatás támogatása	53,7	64,8	30,9	47,7%
Fogyasztói árkiegészítés	108,3	93,0	50,6	54,4%
Lakásépítési támogatások	129,1	120,1	54,3	45,2%
Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap	618,9	852,6	416,0	48,8%
<i>Családi támogatások</i>	451,5	456,1	223,4	49,0%
<i>Korhatár alatti ellátások</i>		303,7	145,5	47,9%
<i>Jövedelempótló és jövedelem kiegészítő szo- ciális támogatások</i>	139,8	68,0	32,6	47,9%
<i>Különféle jogcímen adott térítések</i>	27,6	24,9	14,6	58,6%
Az államháztartás alrendszereinek támogatása	1922,5	1789,9	909,6	50,8%
<i>Elkülönített állami pénzalapok támogatása</i>	89,1	72,5	44,7	61,6%
<i>Garancia és hozzájárulás a társadalombizto- sítási ellátásokhoz</i>	637,8	675,5	339,5	50,3%
<i>Helyi önkormányzatok támogatása</i>	1195,6	1041,9	525,4	50,4%
Társadalmi önszerveződések támogatása	3,8	3,8	1,9	50,0%
Kormányzati rendkívüli kiadások	16,1	12,5	7,0	55,6%
Kezességérvényesítés	29,4	40,2	9,5	23,6%
Egyéb kiadások	27,4	34,1	12,5	36,6%

Ábrák

1. sz. ábra

**Az eva, az szja és a játékadó első félelvi bevételeinek időarányos teljesülése
2007-től 2012-ig**

Forrás: Nemzeti Fejlesztési Ügynökség